

BIJLAGE 15: AANVULLEND ONDERZOEK LEVENDBARENDE HAGEDIS

**Nader onderzoek
levendbarende hagedis**
Maple Farm Adventures

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0488312.100
definitief revisie 0
19 oktober 2023

Nader onderzoek levendbarende hagedis

Maple Farm Adventures

projectnummer 0488312.100
definitief revisie 0
19 oktober 2023

Auteurs

T. Theloosen

Opdrachtgever

Maple Farm Adventures B.V.
Maurice Gilliamsstraat 2
5103 PW Dongen

Gecontroleerd

J.N. Peereboom

datum

19 oktober 2023

beschrijving

vrijgave

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Huidige situatie	4
1.3	Planvoornemen	5
2.	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	6
2.1	Algemeen	6
2.2	Soortbescherming	6
2.2.1	Andere soorten (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora')	6
2.2.2	Ontheffingsplicht	7
2.2.3	Zorgplicht	7
3.	Methodiek	8
4.	Resultaten en conclusie	10
	Literatuurlijst	11
	Bijlagen 12	

1. Inleiding

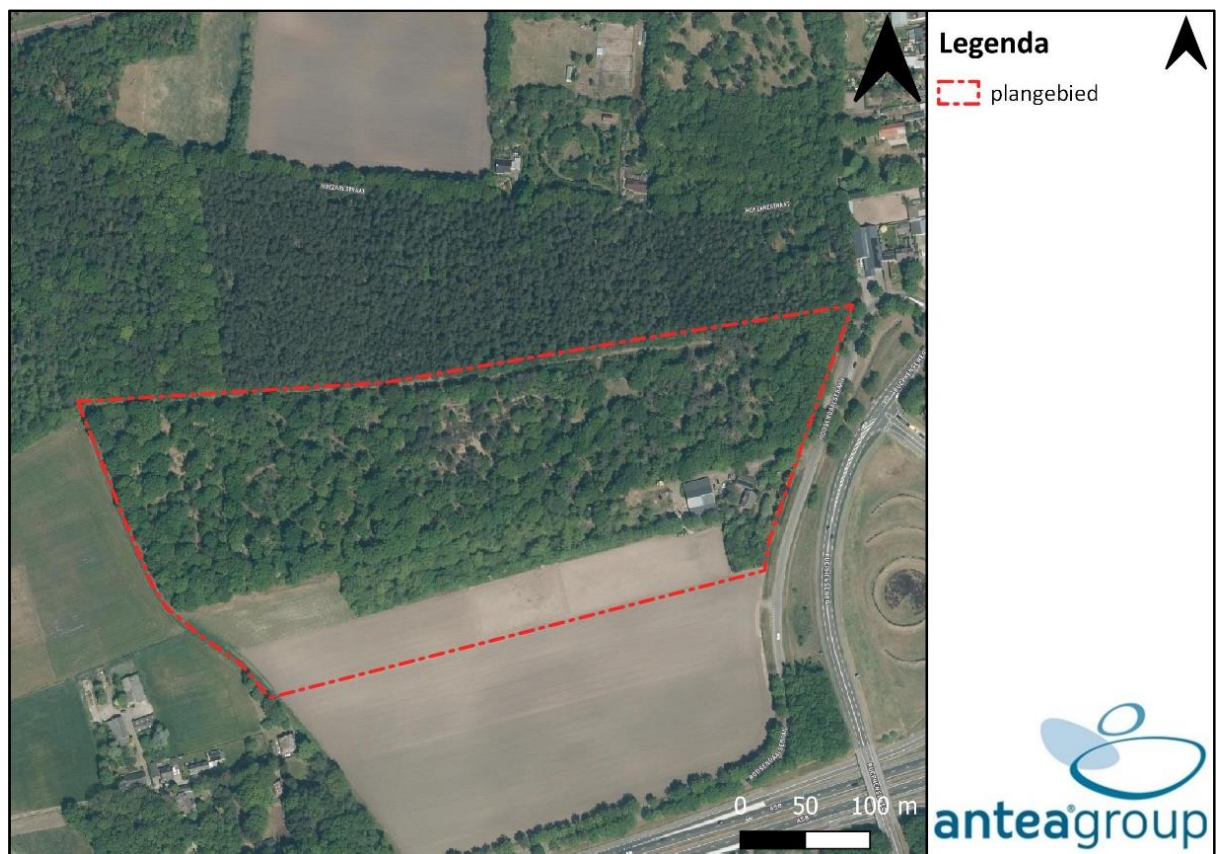
1.1 Aanleiding

Maple Farm Adventures heeft de ambitie om het landgoed Maple Farm te ontwikkelen tot een locatie met activiteiten in het kader van recreatie en natuureducatie. Om te bepalen of de geplande werkzaamheden strijdig zijn met de bepalingen uit de Wet natuurbescherming, heeft Koolstra Advies in 2021 een natuurtoets uitgevoerd om het plan te toetsen aan de Wet natuurbescherming (Koolstra Advies, 2021).

Uit de bureaustudie en het veldbezoek van de uitgevoerde natuurtoets van Koolstra Advies zijn geen waarnemingen van levendbarende hagedissen naar voren gekomen. Wel is er op basis van verspreidingsgegevens en aanwezig biotoop in het plangebied geconcludeerd dat er mogelijk geschikt leefgebied voor de levendbarende hagedis aanwezig is. Deze soort is beschermd volgens de Wet Natuurbescherming (Wnb), onder artikel 3.10 onderdeel A. Om te bepalen of de levendbarende hagedis in het plangebied voorkomt is nader onderzoek uitgevoerd. De resultaten van het nader onderzoek zijn in voorliggende rapportage beschreven.

1.2 Huidige situatie

Het plangebied ligt ten noorden van de A58 ter hoogte van afslag 21 Rucphen in Bosschenhoofd (gemeente Halderberge, provincie Noord-Brabant). Het plangebied bestaat gedeeltelijk uit een bosrijk gebied met soorten typerend voor hoge zandgronden (eik, den, spar), kleine stukken droge heide en een recentelijk omgevormd stuk agrarisch land, waar nu een paardenweide en groenstrook met aangeplante bomen is gelegen. Veel plaatsen in het bos die voorheen een open karakter hadden zijn inmiddels dichtgegroeid door opslag van Amerikaanse vogelkers. In figuur 1.1 is het plangebied inclusief begrenzing afgebeeld.

Figuur 1.1. Overzicht onderzoeksgebied. Bron: PDOK via Qgis, kaart 2022.

1.3 Planvoornemen

De voorgenomen ontwikkeling van het plangebied is afgebeeld in bijlage 1. Hieruit is op te maken dat het grootste deel van het gebied in huidige vorm blijft bestaan. Het natuureducatiedeel zal plaatsvinden in het bos. Hierbij worden geen nieuwe paden aangelegd of andere ontwikkelingen gerealiseerd en blijft het bos afgesloten voor publiek. Het zuidelijke deel van het plangebied bestaat uit een deel bos dat voorheen in gebruik is geweest als beeldentuin, en een gedeelte dat voorheen een agrarische functie had. Het agrarische deel heeft inmiddels zijn functie verloren en is momenteel voor het grootste deel in gebruik als paardenweide. Volgens het planvoornemen zijn er op deze plaats verschillende activiteiten gepland met als functie recreatie.

2. Wettelijk kader Wet natuurbescherming

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. In het voorliggende Nader onderzoek wordt enkel ingegaan op de soortbescherming.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. **soorten van de Vogelrichtlijn;**
2. **soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief Bijlage I en II uit Verdrag van Bern en Bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;**
3. **'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').**

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Voorliggende toetsing richt zich op het voorkomen van de levendbarende hagedis. Deze soort is beschermd in het kader van artikel 3.10 van de Wnb onder 'andere soorten' (onderdeel A 'Fauna'). Onderstaand zijn de verbodsbepalingen uit dit artikel uiteengezet.

2.2.1 Andere soorten (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora')

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb. Voor soorten in bijlage A Wnb geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B Wnb geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en onwortelen van planten.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Artikel 3.10 **Wet natuurbescherming** Overig beschermde soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel A opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

2.2.2 Ontheffingsplicht

Indien bij het voornemen gestelde verboden in 3.10 worden overtreden, en deze niet volledig gemitigeerd kunnen worden - dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie (1-3).

2.2.3 Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

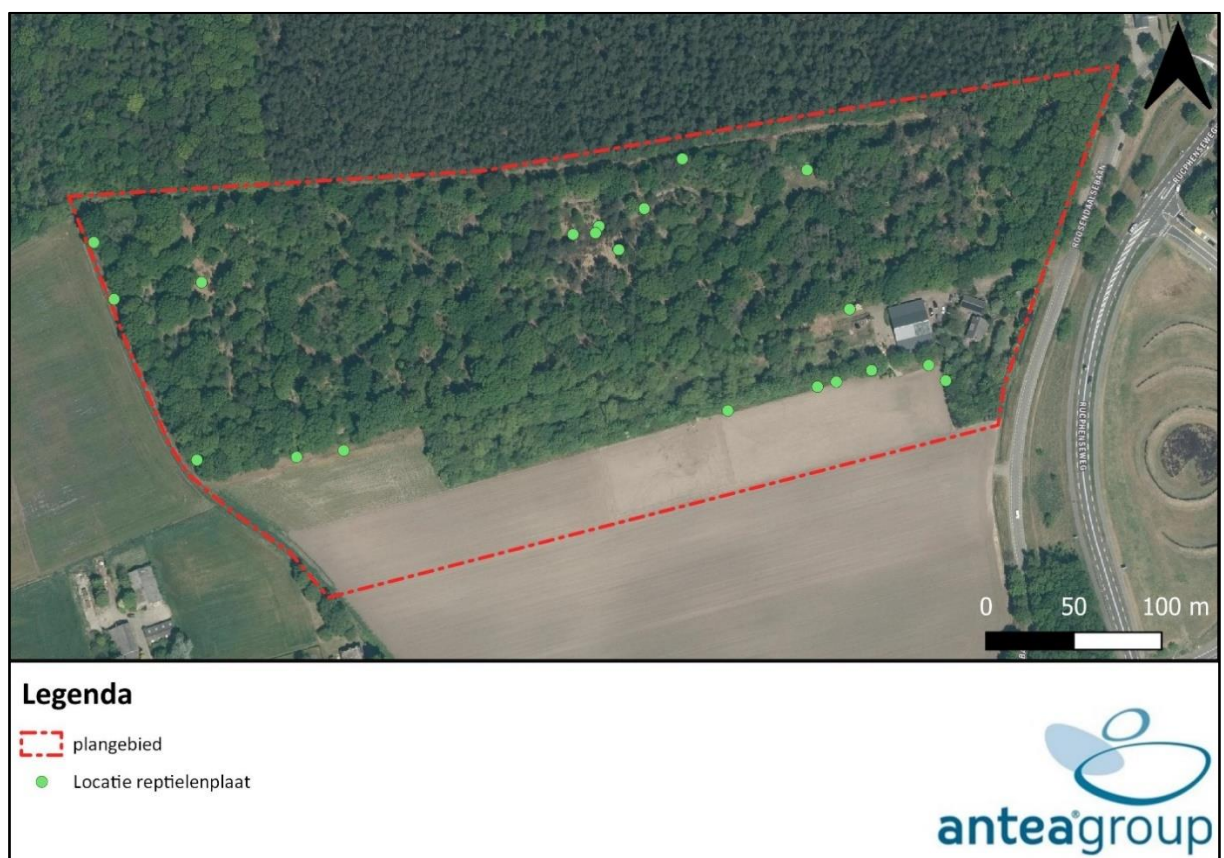
3. Methodiek

Onderhavig nader onderzoek is uitgevoerd conform de soortinventarisatieprotocollen van Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2017) en het kennisdocument levendbarende hagedis (BIJ12, 2017). In tabel 3.1 is de benodigde tijdsinspanning en methodiek van het nader onderzoek weergegeven.

Tabel 3.1. Benodigde tijdsinspanning en methodiek nader onderzoek levendbarende hagedis.

Methodie	Periode	Aantal bezoeken	Weersomstandigheden	Tijdstip
Combinatie reptielenplaten en route lopen in het plangebied	April – september	Vier bezoeken met minimaal 1 maand tussen het eerste en laatste bezoek	Zonnig / half bewolkt, 12 – 20 °C, < 5 Bft	Nvt

Inventariseren van de levendbarende hagedis is mogelijk in de periode van april tot en met september. Hierbij zijn drie inventarisatierondes nodig in de maanden april en mei. Wanneer er in de periode juni – september wordt geïnventariseerd zijn meer dan drie rondes moeten vereist. Het beste kan geïnventariseerd worden op dagen met zonnig of half bewolkt weer met een temperatuur tussen de 12 en 20 graden Celsius, met daarbij niet te veel wind. Bij lange perioden met warm weer neemt de behoefte van de dieren om langdurig te zonnen af. De activiteit verschuift dan naar de vroege ochtend en de late middag, op het heetst van de dag laten de dieren zich niet zien. In de periode juni-augustus zijn de ochtend en het eind van de middag dan ook de beste dagdelen om de dieren te kunnen zien (RAVON, 2020). Vanaf eind juli tot en met september kunnen jonge dieren worden geïnventariseerd, waarmee ook de geschiktheid van het gebied voor voortplanting kan worden aangetoond. Het gebruik van reptielenplaatjes is mogelijk maar niet nodig om de trefkans te vergroten bij de levendbarende hagedis. In dit onderzoek zijn voor de zekerheid 20 reptielenplaten geplaatst. De locaties van de reptielenplaatjes zijn afgebeeld in figuur 3.1.

Figuur 3.1. Locaties reptielenplaten. Bron: Qgis via PDOK, kaart 2022.

Bij het plaatsen van de reptielenplaatjes en het lopen van de route is rekening gehouden met de biotoopeisen van de levendbarende hagedis. De soort heeft voorkeur voor terreinen met heide en hoogveen, maar de soort komt ook voor in open bossen, ruige graslanden, kleinschalig cultuurlandschap en in bermen van (spoor)wegen. De soort is minder kieskeurig dan andere reptielsoorten. Kleine open plekjes in het bos kunnen al door één of meer dieren bewoond zijn. De levendbarende hagedis ligt graag te zonnen op een pol, bijvoorbeeld pijpenstrootje of hei, of op een boomstam of rasterpaal. In het plangebied zijn vooral de bosranden en open plekken in het bos de meest kansrijke locaties. Deze plekken zijn afwisselend van structuur en bieden zowel schuilmogelijkheden als plekken om te zonnen.

Veldbezoeken

In tabel 3.2 is een overzicht gegeven van de onderzoeksdata. De inventarisaties zijn uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Antea Group.

Tabel 3.2. Data veldbezoeken.

Ronde	Datum	Tijdstip	Weer	Activiteit
1	29 augustus	16:00 – 19:00	19°C, onbewolkt, 3bft	Leggen reptielenplaatjes en route lopen
2	3 september	08:00 – 10:00	15°C, halfbewolkt, 2bft	Route lopen
3	9 september	16:00 – 19:00	20 °C, onbewolkt, 1bft	Route lopen
4	29 september	08:30 – 10:30	18°C, halfbewolkt, 4bft	Route lopen
5	6 oktober	09:00 – 12:00	14°C, halfbewolkt, 3bft	Route lopen en ophalen reptielenplaatjes

4. Resultaten en conclusie

De levendbarende hagedis is niet waargenomen tijdens de veldbezoeken. Gezien het feit dat geen individuen binnen het onderzoeksgebied zijn aangetroffen, kan aangenomen worden dat het plangebied niet tot (essentieel) leefgebied van de levendbarende hagedis behoort. De conclusie van het nader onderzoek is dat er bij het planvoornemen geen gevaar bestaat voor beschadiging van voortplantings- en rustplaatsen. Vervolgstappen zijn niet aan de orde.

Literatuurlijst

BIJ12, 2017. Kennisdocument levendbarende hagedis. *Zootoca vivipara*. Versie 1.0, juli 2017.

Koolstra, B.J.H. (2023). Natuurtoets, Maple Farm Adventures. Rapportnummer 2021-104-02. Koolstra-Advies, Assen.

NGB. (2017). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de wet natuurbescherming. Netwerk Groene Bureaus.

RAVON, (2020). Handleiding voor het monitoren van reptielen in Nederland - 4e druk. Stichting RAVON, Nijmegen.

Bijlagen

Bijlage 1. Impressie ontwerp. (Koolstra Advies, 2021)

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
T. +31653704692
E. tiemen.theloosen@anteagroup.nl

Copyright © 2023

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl